

En el laberint

La frontera, com deia Claudio Magris, és un ídol a l'altar del qual s'han sacrificat moltes vides. Les fronteres marquen un dins i un fora, un nosaltres i un els altres. Les fronteres són de molts tipus: físiques, polítiques, culturals, fins i tot psicològiques. Una frontera crea un espai interior que vol ser homogeni i deliberadament diferenciat de l'exterior. Però les fronteres també són barreres invisibles que s'interposen entre els homes fins i tot en les relacions personals. Vivim en temps de fluxos: de circulació permanent i, potencialment il·limitada, de persones, de mercaderies, de diners i d'idees. I, tanmateix, es parla de fronteres més que mai. Amb molta facilitat els governs responen a qualsevol conflicte –cruent o incruent– aixecant o reforçant fronteres, tot i que saben que cada vegada serà més difícil posar portes al camp.

Ens trobem en un moment de canvi entre velles certes obsoletes i noves referències per descobrir. Les línies de demarcació física, política, cultural, ideològica, psicològica i espiritual estan en ple moviment, el món és un mar agitat. La caiguda d'una frontera física no significa automàticament la superació de les barreres psicològiques i culturals. Al mateix temps, es construeixen constantment fronteres difícils d'acotar físicament però d'eficàcia social indubtable (o potser no és aquest el sentit del discurs del xoc de civilitzacions?). En qualsevol cas, la comoditat dels espais homogenis, delimitats per una única gran frontera i amb divisions internes que en cap cas qüestionaven la unitat del marc nacional, està passant a la història.

Qualsevol identitat individual és un petit espai protegit per formes corporals i mentals que ens separen de l'altre per fer de nosaltres un subjecte autònom. A partir d'aquestes, amb el joc de les passions i dels interessos, sortim de nosaltres i establim les interrelacions amb els altres. Els pronoms personals ens ho recorden a cada frase. Passa el mateix en l'àmbit col·lectiu. I en aquest sentit Zygmunt Bauman té raó de presentar la frontera com el tercer element entre la diversitat cultural i la unitat de l'espècie humana. La frontera és exclusiva, però també és constructiva.

Les fronteres pugen i baixen. Avui es tanquen, demà s'obren. És un joc d'aparent regulació de fluxos que no impedirà una interrelació global creixent.

La mirada a les fronteres que proposem en aquesta exposició és una exploració de territoris límit que, en certa manera, expressen les contradiccions d'un món que es mou entre la hipercomunicació i les fractures profundes. A mesura que ens unim, el món esdevé més laberíntic.